

LIST JUDŮV

ČASOVÁ OSA

Velikonoce, r. 30 nebo 33
Ježíšovo ukřižování

Letnice, r. 30 nebo 33
*Vznik církve
v Jeruzalémě*

r. 49~50
Jeruzalémský koncil

počátek 60. let
*Ukamenování Jakuba,
bratra Ježíšova*

před r. 64
*Petr v Římě píše svůj
druhý list*

r. 64~65
*Neronovo pronásledování
křesťanů,
Petrovo ukřižování
v Římě*

r. 70
Pád Jeruzaléma

Jediným tématem tohoto krátkého listu je varování před falešným učením. Juda chce křesťanům pomoci, aby zůstali pravověrní, a učitele, kteří sešli ze správné cesty, jim vykresluje v nejhorších barvách: jsou arogantní, nemorální a hrabiví. Čeká je hrozný Boží soud stejně jako ty, kdo se staví proti Bohu. Právě před takovým koncem Juda své čtenáře varuje. Žijeme ve světě plném mnoha zkrslých představ o křesťanství, a proto je namístě si připomenout, jak nebezpečná jsou bludná učení.

Dobový kontext

Juda sepsal svůj list proto, aby čelil učitelům, kteří vedli rané křesťany k bludům. Spíš než tím, co tito učitelé učí, se zabývá jejich způsobem života. Viní je především ze zhýralosti: tito učitelé se domnívají, že Boží milost zjevená v Kristu jim dává svobodu, aby si dělali, co chtějí (v. 4). Neuznávají nebeskou autoritu (v. 8–9) a oddávají se nejrůznějším choutkám (v. 16, 18). Tito požitkáři, kteří se vydávají za křesťany (v. 4), ve skutečnosti zapírají Pána, a proto je čeká stejný soud jako všechny, kdo žijí ve vzpouře proti Bohu.

Shrnutí

Celý list se zabývá problematikou falešného učení. Po krátkém pozdravu (v. 1–2) Juda na úvod (v. 3–4) vysvětluje své pohnutky: původně chtěl psát o něčem zcela jiném, ale kvůli bezprostřednímu ohrožení církve heretiky se rozhodl napsat tento varovný list.

Jádro dopisu (v. 5–16) se zaměřuje na charakter šířitelů herezí. Pasáž má pozoruhodně souměrnou literární strukturu. Juda nejprve uvádí tři starozákonní příklady, aby ukázal, jaké odsouzení bludaře čeká (v. 5–7). Zpupnost heretiků pak ilustruje odkazem na židovský apokryfní spis *Nanebevzetí Mojžíšovo* (v. 8–10). Následně je usvědčuje z bezbožnosti dalšími třemi starozákonními příklady (v. 11), po nichž znovu uvádí apokryfní citaci, tentokrát z *1. knihy Henochovy* (v. 14–16).

V závěru listu se Juda opět obrací přímo na své čtenáře (v. 17–23) a nabádá je, aby se pevně drželi Boží pravdy a všímali si křesťanů, kteří by mohli být v pokušení tyto škodlivé učitele následovat. List končí vroucím chvalozpěvem (v. 24–25).

Autorství

Juda se představuje jako „bratr Jakubův“ (v. 1). Tímto Jakubem je téměř jistě „Pánův bratr“ (Ga 1:19; viz Mt 13:55; Mk 6:3), vedoucí první křesťanské obce v Jeruzalémě (Sk 15:13–21; 21:18). Juda byl tedy stejně jako Jakub bratrem Ježíšovým. Tak jako jeho bratři, ani Juda Ježíše v době jeho veřejného působení nenásledoval (J 7:5), uvěřil v něj ale po jeho vzkříšení (sr. 1K 15:7) a vydal se na cesty, aby šířil zvěst evangelia (1K 9:5).

Datování a adresáti

O Judovi toho víme velmi málo, a proto nejsme schopni určit ani datum sepsání, ani adresáty listu. Nejspíše nepatří mezi nejranější novozákonní spisy; než vzniklo bludné učení, na něž autor reaguje, křesťanské hnutí se muselo nějakou dobu rozvíjet. Na druhé straně je potřeba počítat s věkem, jakého se Ježíšův mladší bratr mohl dožít. Zastánci Judova autorství listu proto list většinou datují do doby mezi lety 65–80 n. l. Vliv na datování listu má také otázka jeho těsné příbuznosti s 2. listem Petrovým (viz úvod k 2Pt, „Vztah k Judovi“, s. xx).

*[Judův list] je
plný zdravých slov
nebeské milosti.*

ORIGENES
Komentář k Matoušovi

K DALŠÍMU STUDIU

JIŘÍ OTTER

*Dva okrajové biblické
spisy v novém
aktuálním promýšlení:
List Židům, List Judův
(2009)*

PAULA ANGELIKA
SEETHALER

*První a druhý list
Petřův, List Judův.
Malý stuttgartský
komentář (2000)*

Význam a zvěst

Učitelé bludů. Ranou církev ohrožovali nejrůznější heretici. Judův list nám připomíná, jakou škodu mohou napáchat, a líčí hrozný osud, který je čeká. Ve své charakteristice těchto učitelů vychází Juda ze SZ i židovské tradice. Přirovnává je ke vzpurným synům Izraele na poušti (v. 5), andělům, kteří se vzbouřili proti Bohu (v. 6), a hříšníkům ze Sodomy a Gomory (v. 7). Učitelé bludů se provinili jako Kain, Balaám a Korach (v. 11; viz Gn 4; Nu 22–24; Nu 16). Podobně jako oni se postavili proti Bohu a čeká je Boží soud.

OBSAH

1:1–2

Pozdrav

1:3–4

Záměr dopisu

1:5–16

Kritika heretiků

1:17–23

*Výzva k věrnosti
evangelium*

1:24–25

Závěrečný chvalozpěv

např. 1Tm 3:16). Tato vyznání víry byla často formulována právě jako obrana proti herezi. Máme-li dostát Judově výzvě, abychom „bojovali o víru“, musíme vědět, v čem tato víra spočívá. Mnozí křesťané zbytečně marní čas nedůležitými detaily a opomíjejí to nejpodstatnější. Abychom mohli vysvětlovat víru druhým a bránit evangelium před bludy, musíme se především držet úplných základů.

Obrana víry. Z třetího verše plyne, že raná církev měla jasné učení, které bylo pro všechny křesťany závazné. Totéž předpokládá i Pavel, když nabádá Timotea, aby „opatroval, co mu bylo svěřeno“, totiž pravověrné učení evangelia (viz pozn. u 1Tm 6:20; sr. 2Tm 1:14).

Být křesťanem znamená věřit v Boha a milovat druhé; patří k tomu ale i radostné vyznávání pravdy, kterou Bůh zjevil v Ježíši Kristu. Nemůžeme správně projevovat víru v Boha, neuznáváme-li pravdu, kterou Bůh zjevil. To byl důvod, proč raní křesťané formulovali již v novozákonním období vyznání víry, která shrnovala podstatu křesťanského učení (viz

např. 1Tm 3:16). Tato vyznání víry byla často formulována právě jako obrana proti herezi. Máme-li dostát Judově výzvě, abychom „bojovali o víru“, musíme vědět, v čem tato víra spočívá. Mnozí křesťané zbytečně marní čas nedůležitými detaily a opomíjejí to nejpodstatnější. Abychom mohli vysvětlovat víru druhým a bránit evangelium před bludy, musíme se především držet úplných základů.

Pozdrav

JUDA, SLUŽEBNÍK Ježíše Krista a bratr Jakubův, povoláním, kteří jsou milováni v Bohu Otcí a zachování pro Ježíše Krista: ²Milosrdenství vám a pokoj i láska v hojnosti.

Záměr dopisu

³Milování, jakkoli jsem toužil napsat vám o našem společném spasení, považuji teď za nutné napomenout vás, abyste ze všech sil bojovali o víru, která byla jednou provždy darována svatým. ⁴Vloudili se totiž mezi nás jistí lidé, jejichž odsouzení bylo už dávno popsáno. Tito bezbožníci zaměňují milost našeho Boha za nestydatost, a tak zapírají toho jediného Panovníka, našeho Pána Ježíše Krista.

1:1

Mt 13:55

1:2

2Pt 1:2

1:3

1Tm 6:12

1:4

Ga 2:4

2Pt 2:1–2

1:1–2 Dopis začíná obvyklým pozdravem a modlitbou.

1:1 **Juda:** Časté hebr. jméno (viz Gn 29:35). Jeho nositeli byli také dva z Ježíšových apoštolů: Jidáš Iškariotský (Mt 10:4) a Juda Tadeáš, syn Jakubův (L 6:16; J 14:22; Sk 1:13). ● **bratr Jakubův:** Pisatelem listu není zmíněný apoštol, ale bratr „Jakuba, Pánova bratra“ – a tedy i Ježíšův rodný bratr (viz úvod, „Autorství“, s. 1). ● **služebník:** Viz pozn. u Ř 1:1. ● **povoláním, kteří jsou milováni:** Obecné označení všech křesťanů (sr. Ř 1:6–7; 1K 1:2); identita konkrétních adresátů listu není známá. ● **zachování pro Ježíše Krista:** Zmínka o uchování křesťanů v Boží ochraně (sr. 1:21) má čtenáře hned v úvodu povzbudit k vytrvalosti tváří v tvář šířitelům bludů.

1:3–4 Namísto obvyklého dikůvzdání (sr. Ř 1:8–14; 1K 1:4–9) Juda na úvod vysvětluje své pohnutky k sepsání

tohoto dopisu. Původně chtěl psát zcela jinak, ale bezprostřední ohrožení jeho adresátů bludným učením jej přimělo změnit téma.

1:3 víru: Řecký výraz *pistis* v NZ obvykle označuje samotný akt spolehnutí na Boha. Zde však odkazuje na podstatu a obsah křesťanského učení, které je bludaři napadáno a ohrožováno (sr. 1:20; 1Tm 4:6).

1:4 zaměňují milost ... za nestydatost: Heretici zřejmě hlásali, že Boží milost křesťany opravňuje k životu v bezuzdném hříchu (sr. Ř 5:20–6:2; Ga 5:13).

1:4 Panovníka: Titul *despotés* (Vládce), používány pro Hospodina Boha (L 2:29; Sk 4:24), je v řec. textu v paralelním postavení s následujícím titulem *kyrios* (Pán), a oba se tak vztahují na Ježíše Krista (sr. 2Pt 2:1).

1:5

Ex 14:21–31
Nu 14:29–37
1K 10:5–10

1:6

2Pt 2:4,9

1:7

Gn 19:4–25
Mt 10:15
2Pt 2:6,10

1:8

2Pt 2:10

1:9

Da 10:13,21; 12:1
Za 3:2
2Pt 2:11
Zj 12:7

1:10

2Pt 2:12

1:11

Gn 4:3–8
Nu 16:1–35; 31:16
2Pt 2:15–16
1J 3:12
Zj 2:14

1:12

Ez 34:8
1K 11:20–22
2Pt 2:13

1:13

Iz 57:20
Fp 3:19
2Pt 2:17

1:15

2Pt 2:6–9

Kritika heretiků

⁵I když to všechno už sami víte, chci vám připomenout, že Pán sice vysvobodil svůj lid z Egypta, ale ty z nich, kteří mu nevěřili, potom zahubil. ⁶Právě tak to bylo s anděly, kteří nezůstali ve svém původním stavu, ale opustili své určené místo. Bůh je uvěznil ve věčných okovech, aby v nehlubší tmě čekali na soud toho velikého dne. ⁷Právě tak to bylo se Sodomou a Gomorou a s okolními městy, která se podobně jako tito oddala smilstvu a propadla zvrhlosti. Nyní slouží jako varování před trestem věčného ohně.

⁸Stejně tak tito blouznivci przní své tělo, odmítají každou autoritu a vysmívají se nebeským mocnostem. ⁹Přitom ani archanděl Michael, když se s ďáblem přel o Mojžíšovo tělo, neodvážil se vynést potupný rozsudek, ale řekl: „Ztrestej tě Hospodin!“ ¹⁰Tito se však vysmívají tomu, co neznají, a to, co znají pudově jako nerozumná zvířata, je vede do záhuby. ¹¹Běda jim! Vydali se Kainovou cestou, pro zisk propadli bludu jako Balaám, zahynuli ve vzpouře jako Korach!

¹²Tito lidé jsou poskvrnami na vašich hodech lásky, kterých se bezostyšně účastní. Jsou to pastýři pečující sami o sebe, jsou to mraky bez vody unášené větry, podzimní stromy bez ovoce, dvakrát mrtvé a vykořeněné, ¹³divoké mořské vlny chrlící své vlastní hanebnosti, bludné hvězdy, jež navěky čeká jen černá tma.

¹⁴V sedmé generaci od Adama o nich prorokoval Enoch, když řekl:

„Hle, Pán přichází
s nesčíslnými tisíci svých svatých,

¹⁵ aby soudil všechny lidi
a každého usvědčil
ze všech jejich bezbožných skutků,
které bezbožně páchali,
a kvůli všem tvrdým slovům,
která ti bezbožní hříšníci proti němu mluvili.“

1:5–7 Odsouzení heretiků, „*které bylo už dávno popsáno*“ (1:4) je ilustrováno třemi příklady ze Starého zákona.

1:5 Pán: Podle řady raných rukopisů *Ježíš* (sr. 1K 10:4).

● **vysvobodil ... zahubil:** První starozákonní příklad mluví o vzpouře Božího lidu na cestě do zaslíbené země (Nu 14:1–4) a následném Božím soudu nad nimi (Nu 14:26–30).

1:6 Právě tak to bylo s anděly: Židovská tradice (*1Enoch* 6–10) chápala příběh o obcování „Božích synů“ s „lidskými dcerami“ v Gn 6:1–4 jako vzpouru andělů proti Bohem danému řádu. Viz pozn. k 1Pt 3:19–20; 2Pt 2:4.

1:7 Třetím příkladem je Boží soud nad **Sodomou a Gomorou**, který se stal příslovečným (viz Gn 19:1–26; L 17:28–29). ● **s okolními městy:** Dt 29:22 zmiňuje Admu a Cebojím (sr. Gn 14:8; Oz 11:8). ● **propadla zvrhlosti:** Dosl. *odešla za cizím tělem*. Jde o odkaz na zvrácené sexuální praktiky sodomských (viz Gn 19:5–9).

1:8 blouznivci: Bludaři jsou zde označeni dosl. za *snící* či *zhyponotizované* lidi, nejspíše kvůli svým údajně prorockým snům a viděním a všeobecné ztrátě kontaktu s realitou.

● **nebeským mocnostem:** Dosl. *slávám*, tj. andělským silám. V talmudu a židovských apokryfních spisech je řada zmínek o lidech, kteří zlořečili padlým andělům. Je možné, že něco takového praktikovali i heretici, o nichž Juda píše, v rámci svého pomýleného pojetí „duchovního boje“ (viz pozn. k 2Pt 2:10).

1:9 Další Judův argument se neopírá o SZ, ale o židovskou tradici spekulující nad okolnostmi Mojžíšovy smrti

a pohřbu (viz Dt 34:1–6). ● **Archanděl:** Tj. anděl „s nejvyšší hodnotou“ (sr. 1Te 4:16). ● **Michael:** Vedle Gabriela (Da 8:16; 9:21) a Rafaela (*Tob* 3:17; 5:4) jediný anděl zmiňovaný v Písmu jménem (Da 10:13,21; 12:1; Zj 12:7). Příběh o tom, jak **se s ďáblem přel o Mojžíšovo tělo** je popsán v apokryfním spisu *Nanebevzetí Mojžíšovo* (sr. Za 3:2).

1:11 Juda uvádí další tři odstrašující příklady ze SZ: **Kain** (Gn 4:3–16; sr. 1J 3:12), **Balaám** (Nu 22–24; sr. 2Pt 2:15; Zj 2:14) a **Korach** (Nu 16:1–35).

1:12–13 V této literárně velmi propracované pasáži Juda vykresluje heretiky pomocí šesti působivých obrazů. Šířitelé bludů jsou **poskvrny** (nebo *úskalí*) **na vašich hodech lásky** (viz pozn. k 2Pt 2:13) ● **pastýři pečující sami o sebe** (sr. Ez 34:1–10) ● **mraky bez vody** (sr. Př 25:14) ● **podzimní stromy bez ovoce** (sr. Mt 3:10; 7:15–20) ● **divoké mořské vlny** (sr. Iz 57:20) ● **bludné hvězdy** (řec. *asteres planetai*): Starověké označení pro planety; jejich dráhy se totiž oproti hvězdám zdály být nestálé a nepředvídatelné.

1:14–15 Enoch byl jedním z prvních Adamových potomků (viz Gn 5:18–24; 1Le 1:1–3). Záhadné vyjádření, že Enoch „jednou zmizel, neboť ho Bůh vzal“ (Gn 5:24), umožňuje výklad, že Enoch nezemřel, ale byl vzat přímo do nebe (sr. 2Kr 2:1–12; Žd 11:5). Téměř naprosté mlčení Písma o Enochovi z něj dělá fascinující postavu pro řadu pozdějších legend židovské literatury. V období mezi SZ a NZ vznikly mj. dvě knihy apokalyptických vizí, které jsou připisovány právě Enochovi (*1–2Enoch*). ● „**Hle ... mluvili!**“

¹⁶To jsou ti reptáci a nespokojenci vedení vlastními choutkami, honosní mlukkové, ziskuchtiví pochlebovači!

1:16
2Pt 2:10,18
1:17
Žd 2:3
2Pt 3:2

Výzva k věrnosti evangeliu

¹⁷Ale vy, milovaní, pamatujte, že to předpovídali apoštolové našeho Pána Ježíše Krista. ¹⁸Řekli vám, že v posledních časech se vyskytnou posměvači vedení svými bezbožnými choutkami. ¹⁹To jsou ti rozvraceči, tělesní lidé bez Ducha.

1:18
2Pt 3:3
1:19
1K 2:14–15

²⁰Ale vy, milovaní, budujte svůj život na své nejsvatější víře, modlete se v Duchu svatém, ²¹uchovávejte se v Boží lásce a očekávejte, že vás milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista dovede k věčnému životu. ²²S těmi, kdo pochybují, mějte soucit. ²³Jiné zachraňujte jako z ohnivých plamenů. A s dalšími jedněte soucitně, ale zároveň obezřetně – at se vám oškliví i šaty poskvrněné tělem!

1:20
Ef 6:18
1:21
Tt 2:13
Žd 9:28

Závěrečný chvalozpěv

²⁴Tomu, který má moc uchránit vás před pádem a dovést vás do své slávy neposkvrněné a šťastné – ²⁵jedinému Bohu, našemu Spasiteli – jemu buď skrze našeho Pána Ježíše Krista sláva a velebnost, vláda i moc přede všemi věky, nyní i po všechny věky. Amen.

1:23
Am 4:11
Za 3:2–5
Zj 3:4

1:24
Ř 16:25
2K 4:14
1Te 5:23

1:25
Ř 16:27

Celá tato dlouhá citace je převzata z apokryfní 1. knihy Enochovy (1Enoch 1:9).

1:16 reptáci a nespokojenci: Právě pro tento hřích zemřela celá generace Izraelitů na poušti (Ex 15:24; 16:2–12; 17:3; Nu 14:2,27–30; Dt 1:27; sr. 1K 10:10; Fp 2:14).

1:17–23 Po odsudku bludařů se Juda znovu obrací s výzvou přímo k adresátům listu (sr. 1:3).

1:17 pamatujte, že to předpovídali apoštolové: List tedy musel vzniknout v době, kdy ještě žili pamětníci apoštolů (Sk 20:29–30; 1Tm 4:1–3; 2Tm 3:1–9; 2Pt 2:1; sr. Mt 24:4–5; Mk 13:22).

1:18 v posledních časech ... posměvači: Viz pozn. k 2Pt 3:3.

1:19 rozvraceči: Dosl. *ti, kdo rozdělují*. Heretici striktně dělili lidi na „duchovní“ (tj. ty, kdo mají údajné pravé poznání) a „tělesné“ (kteří nemají naději na spásu). Juda tuto terminologii ironicky obrací proti nim samotným (sr. Ř 8:9; 1K 2:14).

1:20 nejsvatější víře: Viz 1:3. • **modlete se v Duchu svatém:** Tj. *pod vedením Ducha a v jeho moci* (sr. Ř 8:26–27; Ga 4:6; Ef 6:18).

1:22 S těmi, kdo pochybují: Mínění jsou ti, kdo pod vlivem bludných nauk začínají kolísat ve své víře (sr. 1:3,20).

Kvůli rozdílu pouhých dvou písmen vyznívá v některých rukopisech celý verš odlišně: *Rozlišujte však a s některými mějte soucit.*

1:23 Jiné zachraňujte: Někteří křesťané se herezím otevřeli natolik, že se ocitli v bezprostředním nebezpečí duchovní zkázy. • **A s dalšími:** Třetí jmenovanou skupinou by mohli být sami šířitelé bludů. Projevem soucitu k nim mohlo být např. bratrské napomenutí (sr. Mt 18:15–16) nebo modlitby za ně (sr. 1J 5:16). • **at se vám oškliví i šaty poskvrněné tělem:** Snad narážka na Za 3:1–4 (podobně jako výše v 1:9). Obezřetnost při jednání s bludaři je namístě vzhledem ke svůdné povaze jejich hříchů (sr. Zj 3:4). Některé rukopisy čtou celý verš poněkud odlišně: *Jiné zachraňujte v bázni, vytrhující je z ohně a nenávidíce i tu skrze tělo poskvrněnou košili.*

1:24–25 List uzavírá jeden z nejpůsobivějších chvalozpěvů v celé Bibli, který bývá často citován v církevní liturgii (sr. 1Le 29:11–13; Ř 16:25–27; Ef 3:20–21; Fp 4:20; 1Tm 1:17; Zj 7:12). Poté, co se Juda v celém listu zabýval bludaři a jejich bezbožnými činy, v závěru pozvedá zrak svých čtenářů k Bohu, který **má moc uchránit** svůj lid a **dovést** jej bez úhony **do své slávy**.